

جلوگیری از فروپاشی دولت در سوریه

سوریه پس از درگیری به احتمال زیاد دولتی ضعیف در منطقه‌ای بی‌ثبات خواهد بود. در حالی که هیچ راه حل ساده‌ای برای مشکلات ایجاد شده به واسطه جنگ وجود ندارد، پنج سیاست ممکن است بتواند منافع ایالات متحده را در مبارزه با تروریسم و جلوگیری از سقوط دولت در سوریه محافظت کرده و پیش براند.

گزارش جلوگیری از فروپاشی دولت در سوریه نوشته اندرو پاراسیلیتی ()، کاتلین ریدی () و بکا واسر () توسط موسسه رند () فوریه ۲۰۱۷ منتشر شده است. اکنون که بحران سوریه به پایان رسیده خواندن گزارش موسسه رند و پیشنهادات سیاستی آن در خصوص این بحران خواندنی است.

اولویت‌های ایالات متحده در جنگ شامل خروج بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه، و مبرم تر از آن، شکست دولت اسلامی (داعش) و القاعده و طرفدارانش می‌شود. سیاست اوپاما نیز به دنبال جای دادن ضرورت‌های اولیه برای گذار به دوره پس از جنگ، از جمله سر پا نگاه داشتن نهادهای دولتی بوده است.

پرسش این گزارش چشم‌انداز، این است که چگونه سیاست‌های ایالات متحده می‌توانند بهترین شرایط ممکن برای گذار به دوره پس از جنگ را در سوریه ایجاد نمایند، به طوری که در غیاب یک اجماع منطقه‌ای برای پایان دادن به جنگ، موجبات شکست گروه‌های تروریستی و بقای نهادهای دولتی سوری را فراهم آورند. ارزیابی‌های ما نشان می‌دهند که این اهداف از طریق مشارکت با روسیه، همکاری با شورای امنیت سازمان ملل، و اتخاذ سیاست‌های تثبیت‌کننده دوره پس از جنگ در حمایت از نهادهای مرکزی دولت سوریه حاصل خواهد شد.

تجربه درگیری‌های اخیر، از جمله مداخلات ایالات متحده در عراق و افغانستان، نشان می‌دهد که ایجاد امنیت، حکمرانی موفق و بازسازی پس از جنگ در سوریه، مستلزم قدرت حاکمه دولتی متمرکز است. یک دولت سقوط کرده و یا شکسته خورده به بی‌ثباتی بیشتر و افراط‌گرایی در سوریه، کشورهای همسایه و مناطق دیگر خواهد انجامید. هرچه جنگ بیشتر ادامه یابد، احتمال سقوط دولت، متلاشی شدن آن، تروریسم داخلی و جریان لاینقطع پناهندگان بیشتر خواهد شد.

مطالب و روش مورد استفاده این گزارش چشم‌انداز، با بازبینی جامع گزارش‌های مؤسسه رند و دیگر مؤسسات در مورد جنگ‌های داخلی، شورش‌ها، مداخلات، و بازسازی‌های دوره پس از جنگ و با ارجاع به روندهای تاریخی و تجربیات حاصل از آنها به منظور مقایسه وضعیت سوریه و همچنین بررسی منابع اولیه، ثانویه و عمومی در مورد سوریه از جمله گزارش‌های سازمان ملل متحد و ایالات متحده، اظهارات مقامات، گزارش‌های رسانه‌ای و بسیاری از آثار کلاسیک و

استاندارد در مورد سیاست‌های سوریه، تاریخ، و فرهنگ و مباحث غیررسمی و فاقد ساختار با کارشناسان برجسته و فعالان در حوزه سیاست سوریه و نگرش ایالات متحده نسبت به خاورمیانه، غنی‌تر شده است.

این گزارش چشم انداز به دو بخش تقسیم شده است؛ بخش اول به ارزیابی تهدیدات سوریه و چگونگی امکان پاسخ به این تهدیدات اختصاص یافته است که شامل بررسی مزایای همکاری با روسیه و کار از طریق شورای امنیت سازمان ملل، به‌ویژه در غیاب اجماع منطقه‌ای برای خاتمه جنگ می‌شود. چنین همکاری‌ای با شورای امنیت سازمان ملل امکان‌گذار به دوره پس از جنگ را فراهم می‌کند و همچنین پتانسیل لازم برای هماهنگی‌های امنیتی بیشتر در برابر گروه‌های تروریستی را ایجاد می‌نماید. بخش دوم به حفظ یک رویکرد متمرکزتر به حکومت دوره پس از جنگ، بازسازی، و امنیت در سوریه اختصاص دارد و باید به عنوان جایگزینی برای پیشنهادات سیاسی‌ای در نظر گرفته شود که حاکی از عدم تمرکز، بخش بندی، یا تأکید نامتناسب بر حکمرانی داخلی هستند. در بخش نتیجه‌گیری نیز پنج توصیه در مورد سیاست‌های ایالات متحده در سوریه به شرح زیر ارائه شده است:

نخست، در این مطلب که ایالات متحده و روسیه نقش خود را به عنوان ناظران روند دیپلماتیک حفظ کنند، مزایایی نهفته است. برخلاف روسیه، ایالات متحده آمریکا تقریباً هیچ اهرم دیپلماتیکی علیه سوریه و ایران ندارد. همکاری ایالات متحده و روسیه، به‌ویژه از طریق شورای امنیت سازمان ملل، می‌تواند ساختارها و محدودیت‌هایی را برای احزاب منطقه در سوریه تعریف کرده و به طرح تثبیت کشمکش و بازسازی نهایی پس از درگیری، مشروعیت ببخشند. همکاری ایالات متحده و روسیه که در اواخر ۲۰۱۵ شکل گرفت، موجبات ایجاد قطعنامه ۲۲۵۴ شورای امنیت سازمان ملل، تشکیل گروه بین‌المللی حمایت از سوریه، تمدید مذاکرات داخلی سوریه، قطع روابط خصمانه، و از سرگیری ارسال کمک‌های بشردوستانه را فراهم کرده است. هیچ یک از این دستاوردها در حل و فصل مناقشات کافی نبوده‌اند، اما بر لزوم استفاده از این روش نسبت به روش‌های جایگزین و ویژگی‌های حاصل از آن تأکید کرده‌اند.

دوم اینکه همکاری نظامی و اطلاعاتی گسترده‌تر آمریکا با روسیه علیه داعش و النصره، که توسط دولت اوباما در سال ۲۰۱۶ پیشنهاد شد و ممکن است توسط ترامپ و کابینه‌اش نیز دنبال شود، باید همچنین مؤید این نکته باشد که روسیه و متحدان آن - حزب الله، ایران و سوریه - در برابر هرگونه بمباران و یا بدرفتاری با غیرنظامیان پاسخگو باشند. ایالات متحده نمی‌تواند، حتی به طور غیر مستقیم، به فجایع جمعی که در طول محاصره حلب رخ داد، در ارتباط باشد، حتی اگر هدف شکست و نابودی داعش و النصره باشد. همکاری ایالات متحده و روسیه نیز منجر به اخذ مجوز شورای امنیت سازمان ملل در رابطه با تقویت و اجرای قطعنامه‌هایی می‌شود که تحریم و مجازات آن دسته از اشخاص و افرادی را که هر گونه حمایتی از القاعده و داعش می‌کنند را به دنبال دارد.

مطلب سوم به این مسأله اشاره می‌کند که ایالات متحده باید نگرانی‌های ترکیه را در مورد نقش احزاب کرد سوریه مورد توجه قرار دهد. ایالات متحده آمریکا تاکنون با آشکار کردن این نکته که در جریان تلاش برای یکپارچه سازی برون‌بوم‌های کرد سوری مستقر در شرق و غرب رود فرات، از تشکیل نهادی مجزا در مرز ترکیه پشتیبانی نمی‌کند، به

دنبال انجام این کار بوده است.

به منظور تسهیل حمایت ترکیه برای حل و فصل کشمکش‌های پس از درگیری، ایالات متحده می‌تواند ترکیه را به از سرگیری مذاکرات با گروهک حزب کارگران کردستان (پ ک ک) تشویق کرده و همچنین روسیه و ایران را برای کاهش حمایت آنها از این گروهک متقاعد سازد، و با این کار به تمام احزاب نشان دهد که ایالات متحده از تمامیت ارضی سوریه حمایت کرده و هیچ‌گونه تقسیم رسمی درون‌بوم کردهای سوری را بیش از آنچه که نوعی استقلال حداقلی و توافق شده تلقی می‌شود، نمی‌پذیرد، و همچنین برای یگان‌های مدافع خلق روشن سازد که آمریکا از هیچ یک از پایگاه‌ها و اقدامات پ ک ک در شمال سوریه پشتیبانی نمی‌کند.

چهارم، ایالات متحده باید در برابر هرگونه برنامه‌ای برای تجزیه یا تقسیم سوریه مقاومت کند. نقش‌آفرینی حکومت‌های محلی پس از جنگ، در عوض دولت سوریه می‌تواند چشم‌انداز ثبات طولانی مدت را تضعیف کند. درگیری‌های حال حاضر که بیشتر در لایه‌های هویت‌محور جریان یافته است، تا حدی به دلیل هجوم جنگجویان خارجی است. این روند فرقه‌گرایی که توسط جنگ و تنش‌های رقابتی تشدید شده است، لزومی ندارد و نباید به منزله واقعیت محتوم سوریه پس از درگیری‌ها لحاظ شود.[۴] با توجه به باورهای ملی‌گرایانه مردم سوریه، چنین برآیندی، حاکی از بداقبالی و خودتخریبی خواهد بود.

پنجم و نهایتاً اینکه اسد، دولت سوریه نیست؛ دولت سوریه بر میراثی شامل نهادهای مرکزی و هویت ملی تکیه دارد. با نزدیک شدن به بازسازی پس از جنگ و ایجاد امنیت که دوره دیگری برای احیای دولت سوریه خواهد بود، این مرحله به آسانی می‌تواند به ایجاد درپچه‌ای برای ورود داعش، القاعده، ائتلاف فتح شام، یا سازمان‌های تروریستی در آینده منجر شود.

اگرچه ایالات متحده ممکن است مایل باشد مسائل مربوط به سرنوشت اسد را به جهت پیشبرد همکاری با روسیه و شکست گروه‌های تروریستی و پایان دادن به جنگ به تأخیر بیندازد، بعید است که هدایت تلاش‌های بین‌المللی برای تثبیت سوریه پس از جنگ را با وجود اسد بر سر قدرت در دست بگیرد. بنابراین، جابجایی اسد می‌تواند بهای یک اجماع منطقه‌ای و اهرم لازم در اختیار ایالات متحده باشد، تا رهبری و مساعدت مورد نیاز جهت تلاش‌های بین‌المللی برای تثبیت سوریه پس از جنگ را برعهده بگیرد تا بدین وسیله از فروپاشی دولت سوریه جلوگیری کند، چرا که این موضوع در راستای منافع همه طرف‌های درگیر خواهد بود.

برای مطالعه و دریافت متن کامل این گزارش از لینک دانلود زیر استفاده کنید.